

و برای همین واسطه‌ای بین شهرداری‌ها و شرکت‌ها هستند، در پاسخ به انتقادات مطرح‌شده می‌گوید: «اگر شهرداری بخواهد مثلاً خرید خودرو یا کالایی را داشته باشد، بایستی همین ساختار ما را ایجاد کند.» هر چند شکوهی مدعی است بین شهرداری و سازمان‌های هم‌هنگی وجود دارد اما معتقد است گاهی سلايق بر انتخاب شرکت‌های تأمین‌کننده نیازهای شهرداری، حاکم می‌شود. وی می‌گوید: «صحبت‌هایی که برخی شرکت‌ها کردند، واقعیت دارد و نمی‌شود کتمان کرد، مثلاً یک نیروی هست که با یک شرکت سلام و علیک دارد و مواردی که در استاندارد خرید بایستی رعایت بکند، نمی‌کند یا آن وقت درخواست ترک تشریفات می‌کند.» در حال حاضر سازمان‌های هم‌کاری‌های خراسان رضوی چند کارخانه دارد که بنا به دلایل اقتصادی تا چندی پیش تعطیل بودند اما مجدداً راه‌اندازی شده‌اند؛ شکوهی در این باره توضیح می‌دهد: «این کارخانه‌ها مصوب هیئت‌مدیره است، یکی از کارهای ما ایجاد درآمد برای شهرداری‌هایی است که سهام‌دار ما هستند، کارخانه صابون، کشتارگاه و کارگاه پخت نان به‌وسیله سنگ، شرکت گردشگری، شرکت ساخت‌وساز و موسسه پژوهش و آموزش از جمله هلدینگ‌های در اختیار ماست.» البته این موضوع قابل توجه است که صابون‌سازی و پخت نان چه ربطی به خدمات مورد نیاز شهرداری‌ها دارد و جهت‌گیری سازمان‌های هم‌کاری‌ها چیست؟

■ اعتماد به توان داخلی

یکی از چالش‌هایی که نه‌تنها در عرصه اجرایی کشور بلکه در عرصه شهری نیز وجود دارد، موضوع عدم اعتماد دولتی‌ها به توانایی‌های داخلی است، البته در مقابل برخی از شرکت‌ها نیز کارنامه قابل قبولی در این زمینه ندارند، مجتهدی، تولیدکننده رنگ‌های ترافیکی در این باره معتقد است: «در کشور ما صحبت از خصوصی‌سازی می‌شود اما در عمل دست‌و‌دل دولتی‌ها برای همکاری با بخش خصوصی می‌لرزد، با مدیران شهری که صحبت می‌کنید، می‌گویند شرکت‌های خصوصی توانایی انجام پروژه را ندارند، ولی ما چنین توانایی را داریم و آن شرکت‌های واسطه هیچ کار خاصی انجام نمی‌دهند مثلاً همین سازمان هم‌کاری در نقش واسطه پروژه را دوباره برای اجرا به ما می‌دهد و هیچ ارزش افزوده‌ای ندارد.»

■ دانش‌بنیان بودن و آفت شعارزدگی

مدیران

دانش‌بنیانی یک تخصصی است که تنها به حرف زدن محقق نمی‌شود و اگر سطحی به آن نگرسته شود نه‌تنها هیچ کمکی به مدیریت شهری نمی‌کند بلکه خود یک مانع بزرگ است، مجتهدی در این باره می‌گوید: «بعضی اوقات مدیران تخصص ندارند، یک چیزی روی زبان‌شان می‌افتد، مثلاً در مورد رنگ می‌گویند چرا رنگتان سیاه می‌شود، شعار هم می‌دهند که سال آینده با تکیه بر دانش رنگ همیشه سفید تولید می‌کنیم اما هر چند ما سعی می‌کنیم چرک‌پذیری رنگمان کمتر شود ولی در نهایت آسفالت قیر دارد و اکثر نقاط بارندگی کم و آلودگی زیاد است، در تابستان قیر روی رنگ می‌آید و نمی‌شود کاری کرد.»

وی برای تحقق رویکرد دانش‌بنیانی در مدیریت شهری پیشنهاد می‌دهد که مدیریت‌ها بایستی تخصصی‌تر کار کنند، «مدیران ما بیشتر سیاسی‌اند تا تخصصی، نمونه‌اش همین ماجرای سیاه‌شدن رنگ‌ها، در حال حاضر شرکت‌ها رنگ به‌صورت سنتی فعالیت می‌کنند؛ اصلاً R&D معنا ندارد و هر کس با اندک دانش آن راه می‌اندازد، شهرداری باید نظارتش را بیشتر کند، چرا که حتی برخی از شرکت‌ها از رنگ‌های بی‌نام‌ونشان استفاده می‌کنند اما شهرداری‌ها متأسفانه بیشتر به سمت قیمت کم می‌روند.» قیمت کم یکی از مزیت‌هایی است که شکوهی برای سازمان تحت امرش عنوان می‌کند و معتقد است که با این حال بهترین کالا و خدمات را هم به شهرداری‌ها ارائه می‌دهد. وی همچنین می‌گوید: «حرکت‌های دانش‌بنیان، گزینه اجباری است و امروز هیچ جایگاهی نباید به فکر حرکت سنتی باشد.»

■ ورودی مستقیم شهرداری‌ها برای رفع نیاز؛ آری یا خیر؟

برخی از نیازهای مدیریت شهری آن‌قدر همیشگی و ثابت هستند که برخی از شهرداری‌ها به فکر ورود مستقیم خودشان برای رفع این نیاز می‌افتند، به‌طور نمونه

کارخانه آسفالت یا تولید رنگ راه می‌اندازند یا این که نسبت به واردات اقدام کنند، یکی از غرغه‌داران حاضر در این نمایشگاه این نگاه را قبول ندارد و می‌گوید: «شهرداری نمی‌تواند در همه حیطه‌ها ورود پیدا کند و حلالی شرکت زیرمجموعه خودش ایجاد کند اما شرکت‌های خصوصی می‌توانند خودشان یک بازوی خوبی برای شهرداری‌ها باشند، به شرط آن که بروکر اسی ارادی و کاغذی‌ها هم شود.»

این واردکننده تجهیزات عمرانی در پاسخ به این سؤال که آیا سازمان هم‌کاری‌ها چنین کارکردی را دارد؟ متأسفانه سازوکارها شفاف نیست، فکر می‌کردیم اوضاع خیلی بهتر از این باشد ولی در نمایشگاه فهمیدیم که چقدر بی‌نظمی و چقدر بروکر اسی وجود دارد. آن‌قدر که فکر می‌کنم اگر بخواهیم یک ماشین بفرشویم هفت یا هشت ماه طول می‌کشد.»

با اینکه سیاست‌های اقتصاد مقاومتی به دنبال مقاومت‌سازی اقتصاد شهری می‌باشد، اما نبود بهره‌وری، شفافیت و بروکر اسی‌های زیاد سبب شده است که بسیاری از شرکت‌های بزرگ تولیدکننده یا واردکننده از همکاری با مدیریت شهری کنار بکشند و آن وقت شرکت‌های خرده پایی می‌مانند که در دسرهایی از قبیل تأمین قطعات و پشتیبانی دارند. یکی دیگر از غرغه‌داران در باره ورود مستقیم شهرداری به برخی حوزه و عدم استفاده از ظرفیت شرکت‌های مختلف می‌گوید: «این که خود شهرداری‌ها تأمین‌کننده نیازهایشان باشند، شدنی نیست، نمی‌شود چون نعل داریم برویم اسب بخیریم، شهرداری می‌تواند با شرکت‌ها تهاوت کند مثلاً با ایجاد و دفتر کار یا کاهش عوارض تجاری، ما هم برای آن‌ها کار انجام بدهیم، این توجیه اقتصادی دارد.» هر چند سیاست‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی، حرکت مدیریت شهری را در زمینه اقتصاد مسیردهی می‌کند اما این مسیر نیاز به اصلاحات ساختاری و نگرشی فراوانی دارد. در حالی که ظرفیت بومی فراوانی برای شهرها وجود دارد اما نبود حلقه اتصال‌کننده مناسب یا مبهم بودن این حلقه سبب می‌شود نه‌تنها اقتصاد مقاومتی بلکه هیچ چیز دیگر هم نتواند برای مدیریت شهری مشکل‌گشا باشد.

در حال حاضر حضور نهادهایی همچون سازمان هم‌کاری شهرداری‌ها در استان یا سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در ذیل معاون عمران و توسعه امور شهری و روستایی وزارت کشور، عملکرد مبهم و چه‌بسا ناقصی دارند، از سازمانی که قانونش سال ۶۸ تصویب و سال ۷۰ مجمع اصلاحیه روی قانون زده‌شده است و از آن زمان تاکنون دست‌نخورده، نمی‌توان انتظار زیادی داشت. این قانون مربوط به زمانی است که تمام شهرداری‌ها تحت پوشش این سازمان در استان خراسان ۱۴ تا بوده است اما الان ۷۵ شهرداری است و مشهد ۴۰۰ هزار نفری اما ۳ میلیون نفر جمعیت دارد. ■■